
MUŽÁKOVÁ, M. *Byly to naše děti. O fenoménu lásky a sounáležitosti k rodičům a jejich dětem s mentálním postižením v každodennosti totality.* Praha: Pedagogická fakulta UK, 2016. 206 s. ISBN 978-80-7290-874-5.

Shora uvedeným titulem vstoupila na počátku akademického roku 2016/2017 na knižní trh odborné literatury PhDr. Monika Mužáková, Ph.D., působící na katedře speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. A je to vstup vskutku pozoruhodný. Především proto, že uvádí problematiku lidí s postižením (konkrétně s postižením mentálním) a jejich rodin do historicko-spoločenských souvislostí s důrazem na základní lidské charakteristiky projevující se v interpersonálních vztazích v rodinách a jim blízkých společenských skupinách. Široce pojaté téma přesahuje v mnoha ohledech pole vymezené pro speciální pedagogiku, dotýká se aspektů sociologických, filozofických, historických. Text je časově zařazen do období československé totality s přesahem po roce 1989, které autorka kriticky hodnotí, a tím upozorňuje na vážnost často deklarovaného tvrzení, že změna společenských podmínek se automaticky kladně odrazila v postavení lidí s postižením v české společnosti a přinesla jim i jejich rodinám výhradně potřebné dobro a blaho. Je evidentní, že změna společenského řádu přes všechna podpůrná opatření (zvláště legislativní, finanční) to sama o sobě dokázat nemůže. Na základě autentických výpovědí rodičů autorka odhaluje místa a situace, kde rodiny nacházely a dosud nacházejí pochope-

ní, útěchu, pomoc, podporu. Zabývá se fenoménem solidarity a dokládá, jak se projevovala v době totality a jaké podoby nabývá v demokratické společnosti.

Publikace v celkovém rozsahu 206 stran textu je logicky rozčleněna do sedmi kapitol, které jsou dle definovaného vědeckého cíle práce zasazeny do metodologického, analytického, interpretačního a intervenčního rámce. Přes toto vnitřní členění působí text jednotně a je čtivý. Myšlenkově velmi bohatý, opírající se o mnoho citací literatury z různých oborů, je psán srozumitelným jazykem, místy až beletristickým vyjádřením opouštějícím odbornou strohost. Autentické výpovědi rodičů autorka analyzuje a svými úvahami je dále doplňuje a obohacuje. Kniha je určena široké obci čtenářů odborného tisku včetně studentů oboru speciální pedagogika. Autorka sama ji dedikuje především „rodičům, kteří v době totality chtěli pro své dítě s mentálním postižením překročit hranice myslitelného, a tím učili nás ostatní, co znamená skutečná láska...“

Tuto knihu by měli číst lidé starších generací, neboť jim oživí zkušenost se společenskými poměry, na které pomalu zapomínají; stejně tak i lidé podstatně mladší, kteří o těch minulých časech mají v lepším případě znalosti nejvýš knižní. Autorčina poctivost při zpracování získaných dat je natolik přesvědči-

vá, že ty mladší zbavuje iluzí o výjimečnosti doby, do které se narodili, a těm starším dává satisfakci. Ona totiž propaganda za kteréhokoli režimu je tím tzv. falešným vědomím a kdo neví, „jak

to doopravdy bylo“ a „jak se věci skutečně mají teď“, ten tomu falešnému vědomí podlehne, ani neví jak.

Marie Černá